

บทที่ 2

แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบแนวคิด ทฤษฎี และแนวทางเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า โดยนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ
2. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น
3. แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น
4. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
5. สภาพทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลลภูเงิน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

1. ความหมายของการกระจายอำนาจ

นิยามความหมายในการกระจายอำนาจ มีความแตกต่างกันออกไป ดังนี้ ประยูร กาญจนกุล (2535 : 171) ได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจ คือ เป็นวิธีการที่รัฐมอบอำนาจการปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรอื่นๆ เพื่อจัดทำบริการสาธารณะ โดยมีความเป็นอิสระตามสมควร ไม่ต้องขึ้นอยู่กับบัญชาของราชการส่วนกลาง กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ รัฐมอบหน้าที่บางอย่างในการปกครองซึ่งเจ้าหน้าที่ของราชการส่วนกลางเป็นผู้ดำเนินการอยู่ในองค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของราชการบริหารส่วนกลาง

สาโรจ คัชมาตย์ (2541 : 7) ได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจ หมายถึง การที่รัฐบาลในส่วนกลางยินยอมมอบอำนาจการปกครองและการบริหารในกิจการต่าง ๆ ให้กับประชาชนในแต่ละท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ โดยประชาชนจะเลือกผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่ ดังกล่าว การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอิสระอย่างเต็มที่ในการดำเนินงาน ไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจ

การบังคับบัญชาของส่วนกลางแต่อย่างใด มีงบประมาณ กำลังเจ้าหน้าที่ของตนเอง ตลอดจนสามารถกำหนดนโยบาย และวินิจฉัยสั่งการด้วยตัวเอง

โกวิทย์ สุรัสวดี (2548 : 36) ได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจ คือ การโอนกิจการบริหารสาธารณะบางเรื่องจากรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนกลางไปให้ชุมชน ซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศ หรือหน่วยงานบางหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำอย่างเป็นอิสระจากการปกครองส่วนกลาง

สมศักดิ์ พรหมเตื้อ (2551 : 18) ได้สรุปความหมายการกระจายอำนาจ คือ การบริหารจัดการในท้องถิ่นให้คนในท้องถิ่นได้ดูแลพื้นที่ของตน และยังเป็นส่งเสริมการบริหารจัดการของชุมชนในท้องถิ่น ได้บริหารจัดการในท้องถิ่นตนเองเพื่อไปสู่การพัฒนา ด้านสาธารณะต่าง ๆ อย่างทั่วถึง เข้าใจปัญหาของตนเอง อยู่กับปัญหารู้ต้นเหตุของปัญหา แก้ไขได้ทันเวลา

สรุปได้ว่า การกระจายอำนาจ คือ การมอบอำนาจการปกครองและการบริหาร ในกิจการต่าง ๆ ให้กับคนในท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการเอง หรือดูแลพื้นที่ของตนเองเพื่อจะ นำไปสู่การพัฒนา และการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง และเป็นการส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการ ชุมชนในด้านสาธารณะต่าง ๆ ให้กับชุมชนเพื่อทุกคนจะได้รับประโยชน์กันอย่างทั่วถึง

2. หลักของการกระจายอำนาจ

สถาบันดำรงราชานุภาพ (2539 : 12 – 13) ได้สรุปหลักการกระจายอำนาจว่า ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการคือ

2.1 มีความเป็นนิติบุคคล (Artificial person) การกระจายอำนาจการปกครองนั้นจะต้องมีองค์การเป็นนิติบุคคลต่างจากองค์กรของรัฐบาลกลาง การมีองค์การเป็นนิติบุคคลก็เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของตน องค์กรเหล่านี้จะต้องมีงบประมาณ ทรัพย์สิน หนี้สิน และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นของตนเอง

2.2 มีอำนาจอิสระในการบริหารงาน (Autonomy) ความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่เป็นหลักการที่สำคัญประการหนึ่งของการกระจายอำนาจปกครอง เพราะหากองค์กรนั้นไม่มีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่จะต้องรอคำสั่งจากรัฐบาลกลางอยู่เสมอ องค์กร เช่นนี้จะมีลักษณะไม่ผิดไปจากหน่วยงานการปกครองส่วนภูมิภาค ซึ่งมีฐานะเป็นตัวแทนของรัฐบาลกลางที่ประจำอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติภารกิจของตนเองตลอดจนมีอิสระพอสมควรในการกำหนดนโยบาย หรือการตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ แต่มีข้อสังเกตว่าอำนาจอิสระขององค์กรปกครอง

ท้องถิ่นจะต้องมีพอสมควรไม่มากเกินไป จนทำให้เกิดความกระทบกระเทือนต่อเอกภาพและอธิปไตย

2.3 ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเลือกผู้บริหาร และผู้ทำหน้าที่นิติบัญญัติการมีส่วนร่วมในการปกครองของตนเองในท้องถิ่นของประชาชนนั้น อาจทำให้หลายระดับแล้วแต่ความสามารถ และความสนใจของประชาชนนั้นเป็นสำคัญ เช่น ประชาชนบางคนอาจจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมของท้องถิ่นเฉพาะการไปใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งตัวแทนของตนเองเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเองก็อาจจะทำได้

2.4 มิ่งบประมาณของตนเององค์การปกครองท้องถิ่นต้องมีอำนาจในการบริหารงบประมาณที่ได้มานั้นด้วย การให้องค์การปกครองท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดเก็บและการบริหารรายได้ด้วยตนเองนี้ เป็นการมอบอำนาจการตัดสินใจให้องค์การปกครองท้องถิ่นทั้งหมดตั้งแต่การวางแผนปฏิบัติงาน การจัดเก็บรายได้ การบริหาร และการบริการประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ

จากองค์ประกอบของหลักการกระจายอำนาจที่กล่าวมา จึงสรุปได้ว่า องค์ประกอบทั้ง 4 ประการ ในการกระจายอำนาจ เป็นวิธีการที่รัฐมอบอำนาจปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น เพื่อจัดทำบริการสาธารณะ โดยมีความเป็นอิสระพอสมควรไม่ต้องขึ้นอยู่กับบัญชาของราชการส่วนกลาง และการเปิดโอกาสให้ประชาชนในแต่ละท้องถิ่น ได้เข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการมีส่วนร่วมการดูแลบ้านเมืองของตนเอง

3. การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1 ความหมายของการกระจายอำนาจการปกครอง

ประยูร กาญจนกุล (2535 : 171) ได้ให้ความหมาย การกระจายอำนาจการปกครองไว้ว่าเป็นวิธีการที่รัฐมอบอำนาจการปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรอื่น ๆ เพื่อจัดทำบริการสาธารณะ โดยมีอิสระตามสมควรไม่ต้องขึ้นอยู่กับบัญชาของราชการส่วนกลาง กล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ รัฐมอบอำนาจหน้าที่บางอย่างในการปกครองซึ่งเจ้าหน้าที่ของราชการส่วนกลางต้องเป็นผู้ดำเนินการอยู่ในองค์กร อันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของราชการส่วนกลางรับไปดำเนินการเอง

ประหยัด หงษ์ทองคำ (2523 : 28) การกระจายอำนาจการปกครอง เป็นมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้น เพื่อให้ประชาชนแต่ละท้องถิ่นได้มีการจัดองค์กรกันขึ้น โดยความ

เห็นชอบของส่วนรวม (โดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง) ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการแบ่ง
เบาระหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะบางประการ เพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (2550 : 22 , 112)

หมวด 5 ส่วนที่ 3 แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา 78 (3) กำหนดให้รัฐ
จะต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นของตนเอง พัฒนา
เศรษฐกิจ สังคมท้องถิ่น ระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ โครงสร้างพื้นฐานในท้องถิ่นให้
ทั่วถึง และเท่าเทียมกันทั่วประเทศ มาตรา 87 (1) กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตาม

แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนด
นโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ในด้านการ
ปกครองส่วนท้องถิ่น หมวด 14 มาตรา 281 รัฐต้องให้ความสำคัญแก่องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริม
ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดบริการสาธารณะ มาตรา 283
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่ในการดูแล และจัดทำบริการสาธารณะเพื่อ
ประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การ
บริหาร และการจัดการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล และการเงินการคลัง

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมได้รับการ
ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความเข้มแข็งในการบริหารงาน ได้โดยอิสระและตอบสนองต่อความ
ต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาระบบการคลังท้องถิ่น
ให้จัดบริการสาธารณะได้โดยครบถ้วนตามอำนาจหน้าที่ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าเป็นประโยชน์
และให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง

3.2 ลักษณะสำคัญของการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (2550 : 150 – 156)
ได้ระบุถึงลักษณะสำคัญของการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้

3.2.1 มีการจัดตั้งองค์กรขึ้นเป็นนิติบุคคลเพิ่มขึ้นจากส่วนกลาง หน่วยการ
ปกครองท้องถิ่นมีหน้าที่ มีงบประมาณมีทรัพย์สินเป็นของตนเองต่างหาก และไม่ขึ้นตรงกับ
หน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนกลางเพียงแต่ควบคุมดูแล ให้การปฏิบัติหน้าที่ให้
เป็นไปตามกฎหมายเท่านั้น

3.2.2 มีการเลือกตั้งสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้
ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างใกล้ชิด ถ้าไม่มี

การเลือกตั้งคณะผู้ปกครองท้องถิ่นเลย ก็ไม่นับเป็นการกระจายอำนาจปกครองให้แก่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3.2.3 มีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองได้ตามสมควรการกระจายอำนาจการปกครองนั้นต้องกำหนดให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจอิสระในการบริหารงานหรือจัดทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายได้เองพอสมควร คือ มีอำนาจวินิจฉัยและดำเนินการได้เองด้วยงบประมาณ และเจ้าหน้าที่ของตนเอง

3.2.4 มีงบประมาณและรายได้เป็นของท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจการปกครองนั้น หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีงบประมาณของตนเองซึ่งแยกต่างหากจากส่วนกลาง โดยมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียมต่างๆ และทรัพย์สิน ตลอดจนเงินอุดหนุน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการต่าง ๆ

3.2.5 มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่เป็นของท้องถิ่นตนเองนอกจากจะต้องมีงบประมาณแยกออกเป็นสัดส่วนของตนเองแล้ว การกระจายอำนาจการปกครองนั้นจะต้องมีเจ้าหน้าที่อันเป็นพนักงานของตนเองเป็นส่วนใหญ่ หรือทั้งหมด เจ้าหน้าที่เหล่านี้มิได้ขึ้นในสังกัดกระทรวง ทบวง กรม ในส่วนกลางโดยตรงแต่เป็นเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นแต่ละแห่งนั่นเอง

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

1. ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางโดยการมอบอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่เกิดขึ้นจากหลักการกระจายอำนาจได้มีอำนาจในการปกครอง และได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายแตกต่างกันไว้ ดังนี้

ทวี พันธุวาสิฎฐ์ (2537 : 108) ได้ให้ความหมายการปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองตนเองของชุมชนที่มีองค์กรเกิดขึ้น ทำหน้าที่ในพื้นที่ที่กำหนดมีอำนาจในการบริหารงานมีอำนาจในการวินิจฉัยตัดสินใจ และมีสภาพท้องถิ่นเป็นองค์การที่สำคัญ

ชูศักดิ์ เทียงตรง (2541 : 9) ได้ให้ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ องค์กรที่ทำหน้าที่บริหารงานในแต่ละท้องถิ่น โดยที่ได้รับเลือกจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นผู้รับผิดชอบต่อการบริหารงานอย่างอิสระ รวมทั้งมีอำนาจในการกำหนดนโยบายขององค์กรปกครองตนเองของท้องถิ่น

อุทัย หิรัญโต (2543 : 23) ได้ให้คำนิยาม การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นจัดการปกครอง และดำเนินการบางอย่างเพื่อบำบัด

ความต้องการของตน การบริหารงานท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การมีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งมาทั้งหมด หรือบางส่วนมีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

ลิติต ซีรเวคิน (2548 : 36) ให้ความหมายการปกครองท้องถิ่นว่า เป็นการปกครองโดยวิธีการซึ่งหน่วยการปกครองในท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งผู้ทำหน้าที่ปกครองโดยอิสระ โดยความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง แต่การปกครองท้องถิ่นยังอยู่ภายใต้บังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ มิใช่ว่าได้กลายเป็นรัฐอธิปไตยไป

จากความหมายการปกครองท้องถิ่นที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการปกครองท้องถิ่น คือ เป็นการปกครองที่รัฐมีการมอบอำนาจ หรือการกระจายอำนาจโดยมีการเลือกตั้งผู้ที่จะมาเป็นผู้ปกครองในการบริหารกิจการภายในท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ร่วมดำเนินการ และรับประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง แต่ในการบริหารกิจการนั้นรัฐบาลต้องควบคุมดูแล ตามความเหมาะสม

2. ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความคิดเห็นแตกต่างกันไว้ ดังนี้

2.1 การปกครองท้องถิ่นทำให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตย

อันเนื่องมาจากการปกครองท้องถิ่นทำให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตย (พูนศักดิ์ วาณิชวิเศษกุล 2532 : 19)

2.1.1 องค์การปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชนกล่าว คือ องค์การปกครองท้องถิ่นเป็นภาพจำลองการเมืองระดับชาติ มีกิจกรรมทางการเมืองโดยเฉพาะการเลือกตั้ง เป็นการชักนำให้คนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง

2.1.2 การสร้างประชาธิปไตยที่มั่นคงจะต้องเริ่มจากการสร้างประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นก่อน เพราะการพัฒนาทางการเมืองในวงกว้างจะนำไปสู่ความเข้าใจการเมืองระดับชาติ

2.1.3 การปกครองท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนเกิดความรอบรู้แจ่มแจ้ง

ทางการเมืองกล่าว คือ ประชาชนจะรู้ถึงวิธีการเลือกตั้ง การตัดสินใจ การบริหาร การเมืองท้องถิ่น การต่อสู้แข่งขันกันตามวิถีทางการเมือง

2.1.4 การปกครองท้องถิ่นทำให้เกิดการเข้าสู่วิถีการเมืองของประชาชนด้วย เหตุที่การเมืองท้องถิ่นมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง และใกล้ชิด และเกี่ยวพันต่อการเมืองระดับชาติหากมีกิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นอยู่เสมอก็จะมีผลทำให้เกิดการคึกคัก และมีชีวิตชีวาต่อการปกครองท้องถิ่น

2.2 ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น 6 ประการ

การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญ ดังนี้ (ชูวงศ์ ฉายะบุตร. 2539 :

12 – 13)

2.2.1 การปกครองของชุมชนหนึ่งซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างกัน ในด้านความเจริญ จำนวนประชากร หรือขนาดของพื้นที่

2.2.2 หน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสมกล่าว คือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอควรเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง

2.2.3 หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1) หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์การปกครองท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่และเพื่อใช้ข้อบังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติ เป็นต้น

2) สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินงานบริหารท้องถิ่น คือ อำนาจในการกำหนดนโยบาย กำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

2.2.4 มีองค์การที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเององค์การที่จำเป็นในการบริหารแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ องค์การฝ่ายบริหาร และองค์การนิติบัญญัติ เช่น การปกครองท้องถิ่นแบบองค์การบริหารส่วนตำบล ที่คณะผู้บริหารเป็นฝ่ายบริหาร และฝ่ายสภาเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ หรือในแบบกรุงเทพมหานคร จะมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นฝ่ายบริหาร สภากรุงเทพมหานครจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น

2.2.5 ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นจากแนวความคิดที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นที่รู้ปัญหา และวิธีการแก้ไขตนเองอย่างแท้จริงหน่วย

การปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นจะต้องมีประชาชนในท้องถิ่นมาบริหารงาน เพื่อให้ตรงกับความต้องการของชุมชน และอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่นจึงจะเข้าในระบบ และกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

6. การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (รูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล) องค์การบริหารส่วนตำบล คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นหน่วยราชการส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจในการบริหารงานของตำบลตามที่กฎหมายกำหนด โดยองค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละหน่วยจะมีพื้นที่รับผิดชอบในตำบลที่อยู่นอกเขตเทศบาล หรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

2.3 ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น 5 ประการ

การปกครองท้องถิ่นมีความสำคัญ ดังนี้ (พระสิทธิ คำนวนศิลป์, 2541 : 23)

2.3.1 การปกครองท้องถิ่นจะช่วยให้การแก้ปัญหาการปกครองสัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริง เพราะประชาชนรู้ปัญหาและเป็นผู้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น เพราะประชาชนรู้สึกว่าคุณคดียื่นเนื่องจากใกล้ชิดกับเหตุการณ์

2.3.2 การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของตนเองเท่ากับการฝึกฝนรู้จักการเรียนรู้การปกครองระดับชาติไปในตัว เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนให้ประชาชนเรียนรู้การปกครอง

2.3.3 การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระทางการเงินและกำลังเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลไปได้ส่วนหนึ่ง

2.3.4 การปกครองท้องถิ่นที่เข้มแข็ง และบริหารงานมีประสิทธิภาพจะทำให้ประชาชนมีความรู้สึกเชื่อมั่น และศรัทธาในท้องถิ่น

2.3.5 การปกครองท้องถิ่นเป็นรากแก้วของการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองตนเอง

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผลมาจากการที่รัฐบาลกลางกระจายอำนาจให้กับประชาชนดำเนินการปกครองตนเอง ให้มีหน่วยการปกครองท้องถิ่นทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารพัฒนา และให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การหน่วยการปกครองท้องถิ่นดังกล่าว มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ตัดสินใจ และร่วมดำเนินการ เป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของรัฐบาลกลางที่ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึง ภายใต้กฎหมายขอบเขตของกฎหมายที่กำหนดภายใต้อำนาจหน้าที่ภายในท้องถิ่น

ของตนเอง มีอิสระในการพัฒนา และแก้ปัญหาภายในท้องถิ่น ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมและสนใจในการให้ความสำคัญกับการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองมากยิ่งขึ้นต่อไป

3. องค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่น

พระราชบัญญัติสภาพำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546) (2546 : 100 – 135) ได้กำหนดองค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่น ไว้ดังนี้

3.1 ฝ่ายการเมือง

3.1.1 สภาพองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในแต่ละหมู่บ้าน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น หมู่บ้านละ 2 คน (กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลมีเพียงหนึ่งหมู่บ้าน ให้มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้จำนวน 6 คน และในกรณีมีสองหมู่บ้าน ให้มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่บ้านละ 3 คน) อายุของสภาพองค์การบริหารส่วนตำบล มีกำหนดคราวละ 4 ปีนับตั้งแต่วันเลือกตั้ง

สภาพองค์การบริหารส่วนตำบลมีประธานสภาและรองประธานสภาหนึ่งคนซึ่งเลือกจากสมาชิกสภาพองค์การบริหารส่วนตำบล ให้นายอำเภอแต่งตั้งประธานและรองประธานสภา และมีวาระจนครบอายุของสภาพองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หรือสมาชิกสภาพองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งได้รับเลือกตามมติของสภาพองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีวาระดำรงตำแหน่งจนครบอายุของสภาพองค์การบริหารส่วนตำบล หรือเมื่อมีการยุบสภาพองค์การบริหารส่วนตำบล หรือสภาพองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติให้พ้นจากตำแหน่งสภาพองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายนโยบายและแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

3.1.2 นายกองค์การบริหารส่วนตำบล มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภา

ท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับตั้งแต่เลือกตั้ง แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน 2 วาระไม่ได้ นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล อาจแต่งตั้งรองนายกองจัดการบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีใช้สมาชิกกองจัดการบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามที่นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลมอบหมายได้ไม่เกิน สองคน และอาจแต่งตั้งเลขานุการนายกองจัดการบริหารส่วนตำบลหนึ่งคน ซึ่งมีได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้

นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ กำหนดนโยบายที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายนโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ มีอำนาจในการสั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลวางระเบียบ หรือเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และกฎหมายอื่น

3.2 ฝ่ายประจำ

3.2.1 สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานบริหารทั่วไป งานธุรการเจ้าหน้าที่ งานสวัสดิการ งานประชุม งานเกี่ยวกับการตราข้อบัญญัติตำบล งานนิติกร งานรัฐพิธี งานประชาสัมพันธ์ งานนโยบายและจัดทำแผนพัฒนาบังคับอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

3.2.2 ส่วนการคลังทำหน้าที่เกี่ยวกับการรับเงิน การเบิกจ่าย การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน การตรวจเงิน การหักภาษีเงินได้ และการนำส่งภาษี การตัดโอนเงินเดือน รายงานเงินคงเหลือ การจัดทำบัญชีทุกประเภท งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือรับมอบหมาย

3.2.3 ส่วนโยธาทำหน้าที่เกี่ยวกับงานสำรวจ ออกแบบ เขียนการรายงาน ประมาณการค่าใช้จ่ายตามโครงการ งานควบคุมอาคาร งานก่อสร้าง งานซ่อมบำรุง งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

แผนภูมิที่ 1 โครงสร้างและอำนาจหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546

4. อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 (2542 : 140-141) หมวด 2 มาตรา 16 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง ดังนี้

4.1 การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

4.2 การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ

- 4.3 การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
- 4.4 กรสาธารณสุขปโภคและการก่อสร้างอื่น ๆ
- 4.5 การสาธารณสุขการ
- 4.6 การส่งเสริมการฝึก และการประกอบอาชีพ
- 4.7 การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
- 4.8 การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- 4.9 การจัดการศึกษา
- 4.10 การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา

และผู้ด้อยโอกาส

- 4.11 การบำรุงรักษาศิลปจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

- 4.12 การบำรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
- 4.13 การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- 4.14 ส่งเสริมกีฬา
- 4.15 ส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- 4.16 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
- 4.17 การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- 4.18 การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
- 4.19 การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
- 4.20 การจัดให้มีและควบคุมสุสาน และฌาปนสถาน
- 4.21 การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
- 4.22 การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
- 4.23 การรักษาความปลอดภัยความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย

โรงพยาบาล และสาธารณสุขสถานอื่น ๆ

- 4.24 การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
- 4.25 การผังเมือง
- 4.26 การขนส่งและวิศวกรรมจราจร
- 4.27 การดูแลรักษาที่สาธารณะ

- 4.28 การควบคุมอาคาร
- 4.29 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 4.30 การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริม และสนับสนุนการป้องกัน และรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- 4.31 กิจกรรมอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่ คณะกรรมการประกาศกำหนด

แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

1. ความหมายของการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

การวางแผนพัฒนาเป็นสิ่งสำคัญในการทำงาน เพราะถือว่าเป็นสิ่งที่กำหนด จุดมุ่งหมายในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งจากการศึกษาผู้วิจัย พบว่า ได้มี นักวิชาการได้ให้ความหมายของการวางแผนพัฒนาไว้ ดังนี้

อนันต์ เกตุวงศ์ (2543 : 2) การวางแผน คือ กระบวนการของการพิจารณา ตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร ทำเมื่อใด และใครเป็นผู้กระทำ การวางแผน เป็นสะพานเชื่อมช่องว่างระหว่างจากปัจจุบันไปสู่อนาคตตามที่ต้องการ และทำให้สิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้นตามที่ต้องการ

ปิยนุช แสงวูธ (2544 : 27) การวางแผน คือ การตัดสินใจล่วงหน้าในการเลือก ทางเลือกที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุประสงค์ หรือวิธีการกระทำ

ประสิทธิ์ ดงยิ่งศิริ (2540 : 1) ได้อธิบายความหมายของการวางแผนพัฒนาเป็น เรื่องความพยายามของรัฐบาลที่จะเข้าไปมีบทบาทในการกำหนดแนวทางปฏิบัติเลคควบคุม การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ๆ ในระยะเวลาที่กำหนดเพื่อบรรลุ จุดมุ่งหมายที่ต้องการวางแผน จึงเป็นแนวทางปฏิบัติในอนาคตจึงเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างมี หลักเกณฑ์ และเป็นการใช้ความพยายามต่อเนื่อง เพื่อเลือกแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุดในการบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

นิคม บุระพันธ์ (2543 : 27) ได้กล่าวถึง การวางแผนพัฒนา หมายถึง การวางแผนพัฒนาซึ่งประกอบด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทาง แผนงาน โครงการ ในการพัฒนาหรือการแก้ไขปัญหา โดยริเริ่มและดำเนินการโดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

อนันต์ เกตุวงศ์ (2541 : 3) การวางแผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การที่ชุมชน กำหนดแนวทางปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่ปรารถนาเสมือนเป็นสะพานเชื่อมโยงระหว่าง ปัจจุบัน และอนาคต เป็นการคาดการณ์ในสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น ฉะนั้นการวางแผนเป็นกระบวนการสติปัญญาที่กำหนดพิจารณา กำหนดแนวทางปฏิบัติมีรากฐานการตัดสินใจตามวัตถุประสงค์ ความรู้และการคาดคะเนอย่างใช้ดุลยพินิจ

จากการศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การวางแผนพัฒนา คือ กระบวนการตัดสินใจล่วงหน้าเพื่อไปดำเนินการในอนาคตให้บรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้ว่าจะทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร ใครเป็นผู้กระทำ โดยมีกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ระยะเวลา เพื่อเลือกแนวทางที่ดีที่สุดในการพัฒนาท้องถิ่น

2. หลักการพื้นฐานในการวางแผน

การวางแผนประกอบหลักพื้นฐาน 4 ประการด้วยกัน คือ (กรมส่งเสริม การปกครองท้องถิ่น 2546 : 5 – 6)

2.1 การวางแผนจะต้องสนับสนุนเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การ ในการวางแผนผู้วางแผนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญว่าเป้าหมายของแผนทุกแผนที่กำหนด ขึ้นจะต้องเกื้อหนุนและอำนวยความสะดวกให้เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์การสัมฤทธิ์ผล

2.2 การวางแผนเป็นงานอันดับแรกๆของกระบวนการจัดการซึ่งกระบวนการจัดการ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การสั่งการ และการควบคุม ทั้งนี้เพราะการวางแผนจะเป็นตัวสนับสนุนให้งานด้านอื่น ๆ ดำเนินไปด้วยความสอดคล้อง

2.3 การวางแผนเป็นหน้าที่ของผู้บริหารทุกคนเป็นงานของผู้บริหารทุกระดับ ที่จะต้องทำแล้วแต่อำนาจหน้าที่ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เพราะผู้บริหารในระดับที่ต่างกันก็มีความรับผิดชอบควบคุมในงานที่ตนกระทำอยู่ให้ประสบผลสำเร็จ ฉะนั้นการวางแผนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

2.4 ประสิทธิภาพของแผนงาน ในการวางแผนนั้น ผู้วางแผนจะต้องคำนึงถึง ประสิทธิภาพของการวางแผน ซึ่งสามารถพิจารณาจากการบรรลุวัตถุประสงค์ด้วยการลงทุน ทุกอย่าง ประหยัดคุ้มค่า เช่น การใช้เวลา เงิน เครื่องมือ แรงงาน และการบริหารที่ดีสร้างความพึงพอใจให้แก่สมาชิกในองค์การ

สรุปได้ว่า หลักการพื้นฐานในการวางแผน ถือได้เป็นอันดับแรกของกระบวนการจัดการ เป็นงานของผู้บริหารทุกระดับที่จะต้องทำให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การ

3. องค์ประกอบของการวางแผน

เนื่องจากการวางแผนเป็นเรื่องที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำ และเป็นจุดของการกระทำซึ่งจะเกิดขึ้นในอนาคต นักวิชาการทางการบริหารต่างกล่าวในแนวเดียวกันว่าการวางแผนนั้นจะต้องประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 3 ส่วน ดังนี้ (อนันต์ เกตุวงศ์. 2543 : 189 - 316)

3.1 การวางแผน (Planning) คือ การตัดสินใจล่วงหน้า จะทำอะไรในอนาคต โดยมีวัตถุประสงค์ เป้าหมายอย่างแน่ชัด พร้อมทั้งจินตนาการได้ว่า สภาพของสิ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลงนั้นจะเป็นอย่างไร และก่อนที่จะกระทำให้เกิดสภาวะนั้นขึ้นมาได้จะต้องมีการกระทำ ซึ่งต้องใช้ทรัพยากรด้านต่าง ๆ ตามความจำเป็น การกระทำดังกล่าวต้องมีการจัดการหรือการบริหาร ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรอย่างหนึ่ง

3.2 การนำแผนไปปฏิบัติ (Implementation of plan) ถ้าเป็นแผนระดับล่างที่เรียกว่าโครงการอาจเรียกว่าการนำโครงการไปปฏิบัติ หรือที่เรียกโดยทั่วไปว่าการบริหารโครงการ (Project management) เป็นเรื่องของการปฏิบัติที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างแท้จริงไม่ใช่การคิดเหมือนการวางแผน ดังนั้น ผลงานจะปรากฏหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ย่อมอยู่ที่การกระทำ และเป็นการพิสูจน์สมมุติฐานว่า จะทำได้หรือไม่ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยมากมายหลายอย่าง

3.3 การติดตามและประเมินผลแผน / โครงการ (Evaluation of plan) เป็นส่วนหนึ่งของการวางแผน และเป็นส่วนที่มีความสำคัญอย่างมาก เพราะการประเมินผลจะเป็นตัววัดและบอกให้ผู้วางแผน และผู้ปฏิบัติตามแผนรวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับแผนทั้งหลายได้รู้ว่าแผน หรือโครงการที่กำหนดขึ้นและนำไปปฏิบัติ ซึ่งเสียทั้งเวลา กำลังแรงงาน และค่าใช้จ่ายไปนั้น เมื่อทำเสร็จแล้วได้ผลเป็นประการใด เป็นไปตามที่คาดหมายและความมุ่งหวังมากน้อยเพียงไร และสามารถนำผลการประเมินนี้มาพิจารณาตัดสินใจต่อไปอีกว่าควรจะดำเนินการตามโครงการนี้ต่อไป หรือควรจะหยุดเพียงแค่นี้

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการวางแผนประกอบด้วย 3 ส่วน ใหญ่ ๆ ด้วยกันก็คือ การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ และการติดตามและประเมินผลแผน / โครงการ

4. ประโยชน์ของการวางแผน

4.1 การวางแผนมีประโยชน์ ทั้งในด้านระบบบุคคล ระดับองค์กรและระดับสังคม ดังนี้ (กมล ส่งวัฒนา. 2534 : 2 – 3)

4.1.1 ระดับบุคคลการวางแผนช่วยให้

1) การตัดสินใจที่มีเหตุผลข้อโต้แย้งสามารถตกลงกันได้
2) คำนึงถึงระบบข้อเท็จจริงจะสังเกตได้ว่าในวงวิชาการคำนึงถึงการใช้เหตุผลมากขึ้น

3) ใช้ความรู้มากขึ้นถ้าจะพัฒนาแผน และระบบงานตัวคนจะต้องใช้ความรู้มากขึ้น ประสานกับประสบการณ์ให้มากขึ้นด้วย

4.1.2 ระดับองค์กร การวางแผนช่วยให้

- 1) ประสานบทบาทของคนทำงาน
- 2) เตรียมพร้อมเผชิญกับความเปลี่ยนแปลง
- 3) พัฒนามาตรฐานของงาน
- 4) พัฒนาการบริหาร การวางแผนพัฒนาการบริหารอย่างรู้ตัว

4.1.3 ระดับสังคม การวางแผนจะช่วยให้สังคมในเรื่อง

- 1) ความเป็นระเบียบ
- 2) คำนึงถึงคุณประโยชน์ของทรัพยากร
- 3) กระจายประโยชน์

4.2 การวางแผนที่ดีย่อมส่งผลให้เกิดประโยชน์ ดังต่อไปนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2546 : 3 – 6)

4.2.1 บรรลุจุดมุ่งหมาย (Attention of objectives) การวางแผนทุกครั้งจะมีจุดหมายปลายทาง เพื่อให้องค์กรบรรลุจุดมุ่งหมายจึงเป็นงานชิ้นแรกของการวางแผน

4.2.2 ประหยัด (Economical operation) การวางแผนเกี่ยวกับการใช้สติปัญญาเพื่อคิดวิธีการให้องค์กรบรรลุถึงประสิทธิภาพ เป็นการให้งานฝ่ายต่างๆ มีการประสานงานกันเป็นอย่างดีต่อเนื่องเป็นระบบ

4.2.3 ลดความไม่แน่นอน (Reduction of uncestantly) การวางแผนลดความไม่แน่นอนในอนาคต เพราะการวางแผนเกี่ยวข้องกับคาดการณ์ในอนาคต ทำให้มีการคาดคะเนเหตุการณ์ หาแนวทางพิจารณาป้องกันเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นไว้แล้ว

4.2.4 เป็นเกณฑ์ในการควบคุม (Basis of control) การวางแผนช่วยให้อำนาจบริหารกำหนดหน้าที่การควบคุมขึ้น เพราะการวางแผนและการควบคุมแยกไม่ได้

4.2.5 พัฒนาแรงจูงใจ (Improves motivation) การวางแผนที่ดีจะเป็นการบ่งชี้ให้เห็นถึงการร่วมแรงร่วมใจ ในการทำงานของผู้บริหาร และยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นในกลุ่มคนงานด้วย เพราะต้องรู้อย่างชัดเจน ว่าองค์กรต้องการอะไรจากเขา

4.2.6 พัฒนาการแข่งขัน (Improves competitive stragth) การวางแผนที่มีประสิทธิภาพทำให้องค์กรมีการแข่งขันมากกว่าองค์กรที่ไม่มี การวางแผน หรือมีการวางแผนที่ขาดประสิทธิภาพ

4.2.7 ทำให้เกิดการประสานงานที่ดี (Bettour coordination) การวางแผนได้สร้างความมั่นใจในเรื่องเอกภาพที่บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ที่วางไว้มุ่งไปที่จุดหมายเดียวกันมีการประสานงานระดับฝ่ายต่าง ๆ ลดการซ้ำซ้อน

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการวางแผน ทำให้เกิดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบทำให้องค์กรบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ลดความไม่แน่นอนในอนาคต และเกิดการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้แตกต่างกัน ดังนี้ วิสุทธิ โปธิ์แท่น (2534 : 92) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การคืนอำนาจในการกำหนดการพัฒนาให้แก่ประชาชนอย่างน้อยที่สุดประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการริเริ่มวางแผน และดำเนินการในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่ และอนาคตของเขา

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2537 : 183-184) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์หนึ่งซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าว เป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าว

สุวิทย์ ยิ่งวรพันธุ์ (2542 : 71-72) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ซึ่งอาจแบ่งออกเป็น 2 บทบาท คือ บทบาทในฐานะผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และบทบาทในฐานะผู้ใช้

สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้ประชาชนยังเข้าไปมีส่วนร่วม
 ในด้านการช่วยเหลือบรรเทาภัยและประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งในตำบลได้อีกทางหนึ่ง

1.2 การเสนอปัญหาและความต้องการต่อองค์การบริหารส่วนตำบล โดยผ่านทาง
 ตัวแทนที่ได้เลือกเข้าไปเพื่อพิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้นได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วตรงกับ ความ
 ต้องการของประชาชนในพื้นที่

1.3 การเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล
 ซึ่งประชาชนสามารถทำได้หลายวิธี เช่น เสนอผ่านสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
 เพื่อนำเข้าไปประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเข้าร่วมฟังการประชุม เพื่อแสดง
 การสนับสนุนหรือคัดค้าน

1.4 การติดตามการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล
 ถือเป็นหน้าที่โดยตรงของประชาชนที่จะติดตาม และตรวจสอบการปฏิบัติงาน และการดำเนินงาน
 ขององค์การบริหารส่วนตำบล

คารม คำพิฑูรย์ (2545 : 113 – 114) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วม
 อย่างแข็งขันของกลุ่มบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกขั้นตอนของ โครงการพัฒนาในชนบท
 และการมีส่วนร่วมต้องเป็นไปในรูปที่ผู้รับการพัฒนาเข้ามามีส่วนร่วมกระทำให้เกิดการพัฒนา
 มิใช่เป็น ผู้รับการพัฒนาตลอดไป ทั้งนี้เป็นการเกื้อหนุนให้เกิดการพัฒนาที่แท้จริงและถาวร

สมศักดิ์ พรหมเคือ (2552 : 34) ได้สรุป ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง
 การกำหนดเป้าหมายที่ให้ประชาชนได้มีบทบาทมากขึ้นถึงขั้นสามารถเป็นตัวแทนการพัฒนา
 โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจ การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การวางแผน และ
 การปฏิบัติตามแผนเพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาของสังคม ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการนำพา
 ประชาชนให้หลุดพ้นจากการที่ได้เป็นเพียงแค่ผู้รับผลจากการพัฒนาแต่เปลี่ยนตัวเองมาเป็นผู้
 ซึ่งได้กระทำร่วมกระบวนการเปลี่ยนแปลง และเข้าสู่ภาวะทันสมัยเพราะการมีส่วนร่วมเป็นการ
 แสดงออกซึ่งเสรีภาพในการปฏิบัติตามนโยบายของตน

จากความหมายของการมีส่วนร่วมที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม
 หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนหรือกลุ่ม / องค์กร ที่รองรับการเข้ามามีส่วนร่วมของ
 ประชาชนให้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมและมีส่วนในการรับผิดชอบ ตลอดจนให้
 การสนับสนุนการดำเนินงานของภาครัฐในขั้นตอนต่างๆ รวมถึงการติดตามและประเมินผล
 การดำเนินงาน เพื่อให้กิจกรรมนั้น ๆ เป็นไปในแนวทางและเกิดผลตามที่ต้องการ

2. ลักษณะของการมีส่วนร่วม

ลักษณะการมีส่วนร่วมนั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำอธิบายไว้ ดังนี้

2.1 ลักษณะของการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่เข้าร่วมในกิจกรรมการพัฒนาออกเป็น 4 ลักษณะ คือ (ม.ร.ว. อकिन รหัสพัฒนา : 107-111)

2.1.1 ร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไขปัญหา

2.1.2 ร่วมในการตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไขและการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา

2.1.3 ร่วมในการปฏิบัติงานในกิจกรรมพัฒนาตามแผนที่กำหนด

2.1.4 ร่วมในการประเมินผลงานกิจกรรมพัฒนา

2.2 ลักษณะการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้ (เจมส์ค็อกซ์ ปิ่นทอง 2543 : 11-13)

2.2.2 ร่วมคิดวางแผน (Planning participation) โดยร่วมวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาช่วยจัดลำดับของปัญหา ร่วมเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา ร่วมกำหนดความต้องการของชุมชน ร่วมตัดสินใจ เลือกแนวทางแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมกับแผนงาน โครงการ / กิจกรรม

2.2.3 ร่วมดำเนินการ (Implementation participation) โดยการติดตามการทำงานและสรุปผลการดำเนินงาน หรือสนับสนุนให้กำลังใจร่วมสนับสนุนทรัพยากรร่วมบริการ

2.2.4 ร่วมประเมินผล (Evaluation participation) โดยการติดตามการทำงานและสรุปผลการดำเนินงาน

2.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาต้องมีลักษณะ 3 ประการ ดังนี้ (หัทธมน ผลิพัฒน์ 2547 : 12)

2.3.1 การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการพัฒนา

2.3.2 การที่ประชาชนมีส่วนร่วมช่วยเหลือในการปฏิบัติตาม

2.3.3 การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

จากคำอธิบายเกี่ยวกับลักษณะของการมีส่วนร่วมที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ลักษณะของการมีส่วนร่วม เป็นการแสดงออกของประชาชนในการพัฒนาที่ประชาชนได้มีโอกาสในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมประเมินผล เพื่อประชาชนจะได้รับประโยชน์ในการพัฒนาอย่างแท้จริง

3. กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

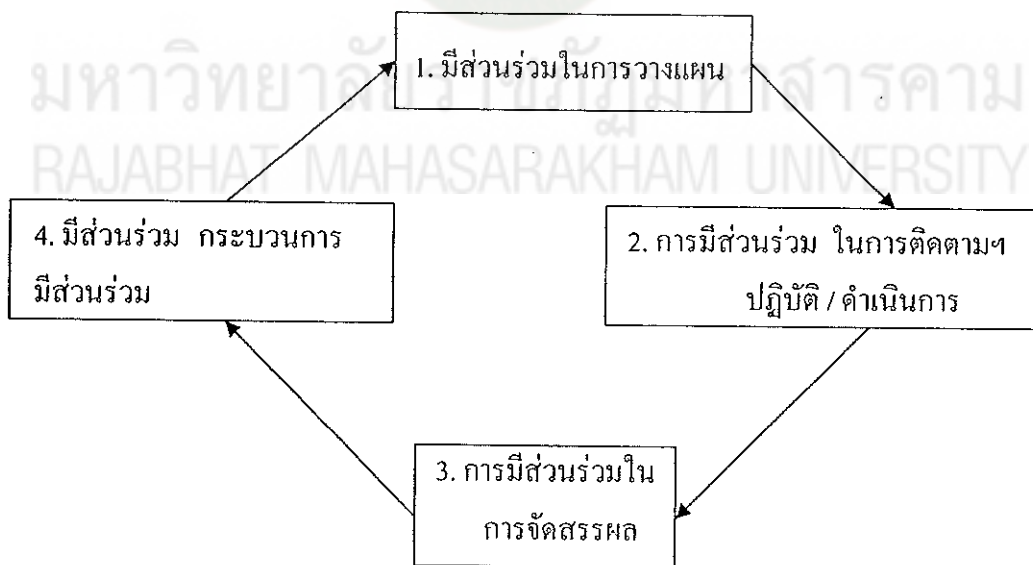
ชั้นยกานต์ สะต้วงษ์ (2548 : 10-11) ได้แบ่งกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ได้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผนเป็นการเข้าร่วมในการกำหนดเป้าหมายขอบเขตของงานการรวบรวมข้อมูลที่จะใช้เป็นข้อเท็จจริง ประกอบการวิเคราะห์จัดทางเลือก ซึ่งเป็นการรับรู้เข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผนและร่วมวางแผน โครงการ

3.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ หรือดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ และการตัดสินใจ

3.3 การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์เป็นการเข้าร่วมในการจัดสรรประโยชน์ หรือผลที่เกิดจากโครงการ

3.4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เป็นการประเมินประสิทธิผลของโครงการ และพิจารณาวิธีการดำเนินการโครงการ โดยประชาชนจะเข้ามาเกี่ยวข้องในการคิดเกณฑ์ในการประเมินและผลของกระบวนการประเมินจะกลายเป็นปัจจัยนำเข้าไปกระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนต่อไป กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถแสดงขั้นตอนต่าง ๆ ได้ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 กระบวนการที่มีส่วนร่วมของประชาชน

ที่มา : ชั้นยกานต์ สะต้วงษ์. 2548 : 11

4. ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน

นวนน้อย ศรีรัตน์ และคณะ (2545 : 380 – 385) โดยทั่วไปแล้วกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน ต่อเนื่อง ซึ่งก่อให้เกิดต้นทุนในการดำเนินการมากพอสมควร อย่างไรก็ตามข้อดีของการมีส่วนร่วมคือ ก่อให้เกิดการผลิตนโยบายและการบริการสาธารณะที่สอดคล้องกับความต้องการของสาธารณชนเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดสรรทรัพยากรของสาธารณะให้สูงขึ้น โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดประโยชน์ต่าง ๆ ดังนี้

4.1 เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชน

4.2 ช่วยให้เกิดความกระจ่างในวัตถุประสงค์ และความต้องการของโครงการหรือนโยบายนั้นๆ ได้อยู่เสมอสาธารณชนสามารถที่จะผลักดันให้เกิดการทบทวนข้อสันนิษฐานที่ปิดบังอยู่ซึ่งอาจจะปิดบังไม่ให้มองเห็นทางออกที่มีประสิทธิภาพที่สุดบ่อยครั้งกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดการพิจารณาถึงทางเลือกใหม่แทนวิธีการที่ได้ใช้กันมาในอดีต สาธารณชนมักจะมีข้อมูลที่สำคัญซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างในการที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ ก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างโครงการที่ประสบผลสำเร็จ และไม่ประสบผลสำเร็จ

4.3 ลดค่าใช้จ่ายในการสูญเสียเวลา โดยทั่วไปกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มรูปแบบจะเสียค่าใช้จ่ายสูง และเสียเวลามาก แต่ในทางปฏิบัติแล้วในการมีส่วนร่วมของประชาชนมาตั้งแต่เริ่มแรก จะสามารถที่จะประหยัดเวลาและลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งของประชาชนได้ การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งอาจจะดูว่าสิ้นเปลืองแล้วเสียเวลากว่าที่จะตัดสินใจได้ แต่ว่าเมื่อตัดสินใจแล้ว และเมื่อนำมาสู่การปฏิบัติอาจจะเป็นวิธีการที่ประหยัดกว่าการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำไปอย่างรวดเร็วและดูเหมือนจะไม่สิ้นเปลือง อาจเสียค่าใช้จ่ายมากกว่าถ้าการตัดสินใจนั้นไม่ได้ทำข้อตกลงระหว่างกลุ่มหรือความเห็นชอบในกลุ่มต่าง ๆ ที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องได้แต่กลับนำไปสู่ความขัดแย้งของประชาชนอย่างต่อเนื่องมากขึ้น การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถเกิดผลในการยอมรับอย่างสูงต่อการตัดสินใจนั้น ๆ วิธีการนี้จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติทำให้เกิดการประหยัดค่าใช้จ่ายโดยทั่วไปมักจะแพงกว่าค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการจัดทำหรือดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับ

4.4 การสร้างฉันทามติ การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างข้อตกลงที่มั่นคง และยืนยาวและการยอมรับระหว่างกลุ่มซึ่งก่อนหน้านี้ อาจจะมี ความขัดแย้งกันคน

ละทาง การมีส่วนร่วมนี้ยังก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างคู่อภิบาล ลดความขัดแย้งทางการเมือง และก่อให้เกิดความชอบทำในการตัดสินใจของรัฐ

4.5 ความสำเร็จ และผลของการปฏิบัติของโครงการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้ประชาชนมีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และครั้งหนึ่งเมื่อได้ร่วมตัดสินใจแล้วประชาชนก็ย่อมต้องการที่จะเห็นสิ่งนั้นนำไปปฏิบัติ ไม่เพียงแต่จะมีการสนับสนุนทางการเมืองต่อการนำไปปฏิบัติ แต่กลุ่มและปัจเจกชนอาจรู้สึกกระตือรือร้นในการที่จะช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

4.6 การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า หรือหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่รุนแรง ความขัดแย้งในการดำเนินงานอาจนำไปสู่การเป็นปฏิปักษ์อันยากที่จะแก้ไข กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดโอกาสที่คู่อภิบาลจะแสดงความต้องการของกลุ่ม และความห่วงกังวลที่ปราศจากความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนไม่อาจที่จะลดหรือกำจัดความขัดแย้งในทุก ๆ กรณีได้

4.7 ความน่าเชื่อถือ และความชอบธรรมโดยทั่วไปแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นวิถีทางที่จะนำไปสู่ความชอบธรรม และการดำรงอยู่ของการชอบธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการตัดสินใจก่อให้เกิดความขัดแย้งก็ คือ จะต้องใช้กระบวนการตัดสินใจซึ่งโปร่งใสและน่าเชื่อถือต่อสาธารณชน และซึ่งให้สาธารณชนมีส่วนร่วม โครงการมีส่วนร่วมของประชาชนยังก่อให้เกิดความเข้าใจถึงเหตุผลที่นำไปสู่การตัดสินใจนั้น ๆ

สภาพทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน

1. สภาพทั่วไป

1.1 ที่ตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินตั้งอยู่ที่ หมู่ 14 บ้านนาทม ตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ติดถนนลาดยางสายเสลภูมิ – คำโพนสูง ห่างจากอำเภอเสลภูมิ 14 กิโลเมตร

1.2 อาณาเขต องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินมีเนื้อที่ประมาณ 82.140 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 51,338 ไร่

ทิศเหนือ	จดตำบลศรีวิสัย และตำบลโพธิ์ทอง อำเภอเสลภูมิ
ทิศใต้	จดตำบลเดิด อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร
ทิศตะวันออก	จดอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

ทิศตะวันตก จดตำบลเหล่าน้อย ตำบลบึงเกลือ และตำบลเมืองไพร
อำเภอเสลภูมิ

2. เขตการปกครองและประชากร องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินมีเขตการปกครอง
จำนวน 18 หมู่บ้านและจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,782 ครัวเรือนมีประชากรทั้งสิ้น 11,984 คน
แยกเป็นชาย จำนวน 5,916 คน เป็นหญิงจำนวน 6,068 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายละเอียดจำนวนประชากรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน

หมู่ ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร			หมายเหตุ
			ชาย	หญิง	รวม	
1	บ้านหวาย	171	352	341	693	ข้อมูล ณ
2	บ้านมะหรี	159	290	305	595	สิงหาคม
3	บ้านหนองตุ	167	376	338	714	2551
4	บ้านหนองกุง	144	302	313	615	
5	บ้านนาเจริญ	216	472	511	983	
6	บ้านบาโค	112	227	237	464	
7	บ้านหวาย	143	330	342	672	
8	บ้านนาทม	147	303	319	622	
9	บ้านนาทม	164	346	343	689	
10	บ้านหวาย	241	532	587	1,119	
11	บ้านมะหรี	125	248	249	497	
12	บ้านผัก	228	510	482	992	
13	แพงพวย	86	174	201	375	
14	บ้านนาทม	166	378	381	759	
15	บ้านหนองกุง	150	323	345	668	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

หมู่ ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร			หมายเหตุ
			ชาย	หญิง	รวม	
16	บ้านหวาย	121	253	274	527	
17	บ้านมะหรี	117	248	224	472	
18	บ้านหวาย	125	252	276	528	
	รวม	2,782	5,916	6,068	11,984	

(ข้อมูล : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด)

3. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

3.1 การคมนาคม

3.1.1 ถนนลาดยาง 2 สาย

3.1.2 ถนน คสล. 72 สาย

3.1.3 ถนนลูกรัง 1 สาย

3.1.4 ถนนดิน 21 สาย

3.2 การโทรคมนาคม

3.2.1 ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข (ตำบล) 1 แห่ง

3.2.3 สถานีโทรคมนาคมอื่นๆ 12 สาย (โทรศัพท์สาธารณะ)

3.3 ไฟฟ้า

3.3.1 จำนวนหมู่บ้านที่ใช้ไฟฟ้า 18 หมู่บ้าน

3.3.2 จำนวนครัวเรือนที่ใช้ไฟฟ้า 2,782 ครัวเรือน

3.3.3 จำนวนประชากรที่ใช้ไฟฟ้า 11,984 คน

3.4 แหล่งน้ำธรรมชาติ

2.4.1 ลำน้ำ ลำห้วย 10 สาย

2.4.2 บึง และหนองอื่นๆ 21 แห่ง

3.5 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- 2.5.1 ฝาย 28 แห่ง
- 2.5.2 บ่อน้ำตื้น 363 แห่ง
- 2.5.3 บ่อโยก 33 แห่ง
- 2.5.4 ประปา 10 แห่ง

4. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรป่าไม้องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อยู่ในเขตพื้นที่ ป่าดงภูเงิน โดยมีพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ 39,607 ไร่ พื้นที่ที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ 11,781 ไร่ พื้นที่ทำการเกษตรแบ่งตามลักษณะการใช้ประโยชน์ ดังนี้

- 4.1 พื้นที่ทำนา 28,266 ไร่
- 4.2 พื้นที่ทำไร่ 4,074 ไร่
- 4.3 พื้นที่ทำสวน 570 ไร่
- 4.4 พื้นที่ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และทุ่งหญ้าธรรมชาติ 5,370 ไร่
- 4.5 พื้นที่ประมง 1,327 ไร่

5. ด้านเศรษฐกิจ

อาชีพ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม ได้แก่ การทำไร่มัน ลำปะหูลัง ไร้อ้อย การปลูกผักสวนครัว และการเลี้ยงสัตว์ (โค – กระบือ) แต่มักจะประสบกับปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ และน้ำไม่เพียงพอในฤดูแล้ง

6. หน่วยธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน

- 6.1 ปั่นน้ำมันก๊าด 5 แห่ง
- 6.2 โรงเรียนขนาดเล็ก 41 แห่ง

7. ด้านสังคม

7.1 การศึกษา

7.1.1 โรงเรียนประถมศึกษา	จำนวน	6 แห่ง
7.1.2 โรงเรียนมัธยมศึกษา	จำนวน	4 แห่ง
7.1.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	จำนวน	2 แห่ง
7.1.4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนอนุบาล	จำนวน	1 แห่ง

7.1.5	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	จำนวน	1	แห่ง
7.1.6	ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	จำนวน	18	แห่ง
7.2	สถาบันและองค์กรทางศาสนา			
7.2.1	วัด	จำนวน	13	แห่ง
7.2.2	โบสถ์	จำนวน	1	แห่ง
7.3	สาธารณสุข			
7.3.1	สถานีอนามัยประจำหมู่บ้าน	จำนวน	3	แห่ง
7.3.2	ร้านขายยาแผนปัจจุบัน	จำนวน	1	แห่ง
7.3.3	อัตราการมีและใช้ส้วมราคน้ำ	ร้อยละ	100	
7.4	ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน			
	จำนวนบุคลากรทั้งหมด	จำนวน	34	คน แบ่งออกเป็น
7.4.1	สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	22	คน
7.4.2	ส่วนการคลัง	จำนวน	8	คน
7.4.3	ส่วนโยธา	จำนวน	4	คน
7.5	ระดับการศึกษาของบุคลากร			
7.5.1	ประถมศึกษา	จำนวน	-	คน
7.5.2	มัธยมศึกษา / อาชีวศึกษา	จำนวน	10	คน
7.5.3	ปริญญาตรี	จำนวน	22	คน
7.5.4	ปริญญาโท	จำนวน	2	คน
8.	ข้อมูลอื่น ๆ			
8.1	มวชนจัดตั้ง			
8.1.1	ตำรวจอาสา 1 รุ่น	จำนวน	50	คน
8.1.2	ศูนย์ป้องกันบรรเทาสาธารณภัยตำบล	จำนวน	1	แห่ง
8.1.3	อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	จำนวน	150	คน
8.2	ด้านสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน			
8.2.1	ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ	จำนวน	516	คน
8.2.2	ผู้พิการที่ได้รับเบี้ยยังชีพ	จำนวน	216	คน
8.2.3	ผู้ป่วยเอดส์ที่ได้รับเบี้ยยังชีพ	จำนวน	6	คน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีดังนี้

รัชฤทธิ์ ปนารักษ์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลกรณี อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ประเภทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล การดำรงตำแหน่งของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับแผนพัฒนาตำบลมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล

อภิรัฐ ชัยธานี (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดโครงการ / กิจกรรม องค์การบริหารส่วนตำบลยางโกลน อำเภอวังสามสี จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในการกำหนดโครงการ / กิจกรรมทั้ง 4 ขั้นตอน การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ ปานกลาง ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมที่มีความสัมพันธ์กัน ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสาร ส่วนปัจจัยอื่นไม่ว่าจะเป็นความเข้าใจในการกำหนดโครงการ / กิจกรรม ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ คณะกรรมการหมู่บ้านและเปิดโอกาสมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบล มีผลต่อการเข้าร่วมของประชาชน ไม่มากนัก แต่มีส่วนหนึ่งที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

เรืองยศ ปรีดี (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตชนบท จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัย พบว่า ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลด้านการร่วมกันในการวางแผน พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการวางแผน โดยมีการรวมกลุ่มในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การรวมกลุ่มแบบกลุ่มอาชีพมีการพบปะปรึกษาหารือเพื่อการศึกษา และความต้องการร่วมกันในชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการลงทุนในการดำเนินงาน โดยมีการจัดตั้งแหล่งทุนของกลุ่มในรูปแบบของกลุ่มออมทรัพย์มากที่สุดและมีการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการเสียดสละแรงงานด้านการตัดสินใจในการทำงานร่วมกันของชุมชน ในการบริการองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมโดยที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้งบประมาณ

ลักษณะดำเนินการ คือ มีการประชุมชี้แจงและวางแผน จัดสรรงบประมาณ โดยให้สมาชิก แสดงความคิดเห็นใช้มติที่ประชุม โดยร่วมกับสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมและ รายด้าน 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการลงมือปฏิบัติและแก้ปัญหา ด้านสมาชิก ในชุมชนสามารถตรวจสอบการดำเนินงานด้านความสามัคคี และการให้ความร่วมมือ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนตามศักยภาพ

จิรศักดิ์ สีใจเจริญ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัด ลำพูน พบว่า โครงการ หรือกิจกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ โครงสร้าง พื้นฐานรองลงมาเป็นการพัฒนาและส่งเสริมพัฒนาอาชีพ และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ ประเภทอื่น ๆ โดยจะเข้าไปมีส่วนร่วมในลักษณะของการแสดงความคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ มากที่สุดส่วน รูปแบบของการมีส่วนร่วมนั้นจะเข้าร่วมโดยผ่านตัวแทน คือ สมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้รับเลือกตั้งจากรายครัวในหมู่บ้าน รองลงมาเป็นการมี ส่วนร่วมในฐานะสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่บ้าน ประชาชนมีความพึงพอใจต่อ การเปิดโอกาสขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เข้าไปมีส่วนร่วม มีอยู่ในระดับปานกลาง ก่อนข้างสูง สาเหตุของการเข้าไปมีส่วนร่วม ได้แก่ การที่จะมีโอกาสได้ร่วมรับผิดชอบ ท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็ง และจะทำให้การบริหาร อบต. มีประสิทธิภาพ สาเหตุของการไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในองค์การบริหารส่วนตำบล นั้น เพราะมีตัวแทนอยู่แล้ว นอกจากนี้ คือ ไม่เข้าใจขั้นตอนการดำเนินงาน รวมถึงปัจจัยด้าน รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่น้อย ไม่เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นตามความต้องการของ ประชาชนได้อย่างทั่วถึง

วรวรรณ สิทธีธรรม (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย อายุต่ำกว่า 31 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี มีสถานภาพ สมรส อาชีพรับราชการ / รัฐวิสาหกิจรายได้ 20,001 บาทขึ้นไป ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ใน ชุมชน 31 ปีขึ้นไป ติดต่อราชการ 1-3 ครั้ง เป็นสมาชิกสหกรณ์มากที่สุด ประชาชนมี ส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านประชาชนมี ส่วนร่วมในการดำเนินการมากที่สุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและมี ส่วนร่วมในการตัดสินใจน้อยที่สุด ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ อาชีพ รายได้ การติดต่อราชการหรืองานที่เกี่ยวข้องกับเทศบาล การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน

ปิยบุษ แสงวุธ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลนางาม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ปัญหาที่พบคือ ผู้เกี่ยวข้องขององค์การบริหารส่วนตำบล จะมีระดับการมีส่วนร่วมในการร่วมวางแผนพัฒนาท้องถิ่น รับรู้ และเข้าใจระบบการวางแผนมากกว่าประชาชน ทำให้การพัฒนาท้องถิ่นไม่ประสบความสำเร็จ เท่าที่ควร เนื่องจากไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดวิสัยทัศน์ในการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

สุภาพ ศรีเมือง (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตำบล : ศึกษากรณีตำบลโพธิ์ อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย พบว่า ด้านการเสนอปัญหาประชาชนจะมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยกลุ่มที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากคือ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการหมู่บ้าน และคณะกรรมการพัฒนาสตรี ด้านการบริหารดำเนินการ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม กลุ่มที่มีส่วนร่วมในด้านการบริหารจะเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เพราะถือว่าเป็นหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ปี พ.ศ. 2537 ด้านการตรวจสอบประชาชนส่วนใหญ่ ได้รับประโยชน์จากโครงการที่องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ หรือจัดทำขึ้นแต่ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ที่ระดับปานกลาง ด้านการติดตามประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยร่วมดูแลกิจกรรมหรือโครงการที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำขึ้น

อภิรัฐ จินาพร (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ แตกต่างกันมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารส่วนท้องถิ่น

บรรพต ประยูรวงศ์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าปัจจัยด้านเพศ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล และการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ขององค์การบริหารส่วนตำบลมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนในเรื่องเพศ อายุ การศึกษา รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ไม่ส่งผลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีนัยสำคัญทางสถิติ ในเรื่องระดับการมีส่วนร่วมในแต่ละด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ การมีส่วนร่วมในการคิดค้นปัญหา การมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหา การวางแผนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และการมีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงาน

มณี มากขาว (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาตำบลไม้ฝาด อำเภอเสนา จังหวัดตรัง พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับด้านการตรวจสอบของประชาชน ต่อองค์การบริหารส่วนตำบล นำโครงการหรือกิจกรรมบรรจุในแผนพัฒนาประจำปีขององค์การบริหารส่วนตำบล ไปจัดทำข้อบังคับงบประมาณประจำปี โดยมีผู้มีส่วนร่วมอยู่ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 35.04

คารม คำพิฑูรย์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารจัดการในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน มีการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี มากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ปรากฏว่า ปัจจัยด้านคณะกรรมการวางแผน ด้านการประสานงาน ด้านการให้ความยอมรับนับถือ ด้านการให้ความรู้ความเข้าใจ ด้านการปฏิสัมพันธ์ ด้านการเอื้ออำนวย ส่งเสริม สนับสนุน มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัญหาในการบริหารในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มีการเสนอแนะมากที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบวัตถุประสงค์ของการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขที่มากที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลควรประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง

เรณู คุตษ์เจียร และคณะ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความรู้ความเข้าใจ ทศนคติ และการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัย พบว่า ความรู้ความเข้าใจต่อองค์การบริหารส่วนตำบลจากภาพรวมอยู่ในระดับ

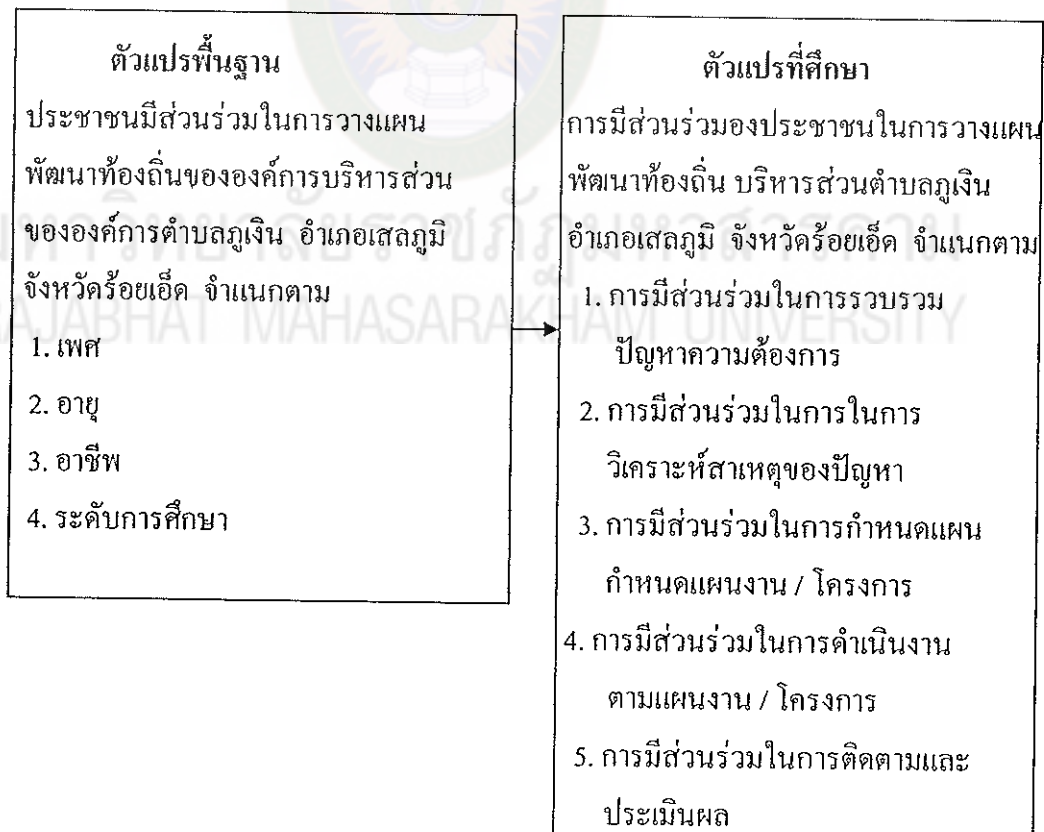
ค่อนข้างสูง ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจค่อนข้างสูง แต่ความรู้เกี่ยวกับบทบาทการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลค่อนข้างน้อย ประชาชนมีทัศนคติที่ต่องค์การบริหารส่วนตำบล สามารถให้ความช่วยเหลือประชาชนได้ มีส่วนร่วมต่อการบริหารงานของตำบลระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมทุกด้าน

ภักจิรา ปกป้อง (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินผลการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร พบว่า ด้านความคิด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเป็นรายชื่อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ท่านเข้าร่วมเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อร่วมเสนอปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน ด้านการร่วมตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ เมื่อเกิดปัญหาในหมู่บ้าน ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนะวิธีแก้ปัญหาด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีส่วนร่วมมากที่สุด คือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยผ่านทางผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีส่วนร่วมมากที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเวทีประชาคมให้ประชาคมเสนอแนะปัญหาความต้องการ เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนด้านการตรวจสอบ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีส่วนร่วมมากที่สุด คือ การตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน้าที่ของหน่วยงานรัฐอย่างเดียว เช่น อำเภอ จังหวัด สดง. ปปช. ด้านการร่วมปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมให้ประชาชน เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น วันผู้สูงอายุ การป้องกันโรคไข้เลือดออก และมีปัญหาเกิดขึ้นในหมู่บ้านท่านมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของหมู่บ้าน ประชาชนที่มีความแตกต่างกันในเรื่องวุฒิการศึกษา และอาชีพจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แต่ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

วาสนา ถิ่นขาม (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเก่าขาม อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบล โดยรวมทุกชั้นตอนอยู่ในระดับปานกลาง และปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วม คือ การประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนขาดความรู้ความสนใจที่จะเข้าร่วมประชุม ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจ ผู้นำชุมชนขาดการเผยแพร่ความรู้สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิดของหน่วยงานราชการส่วนตำบล กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย มาปรับใช้เป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัยดังแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย